

บทที่ 11

ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อจำนวนพารคการเมือง

1. ความนำ

ในบทก่อนได้พิจารณาเกี่ยวกับจำนวนพารคมาแล้วว่า จำแนกได้เป็น 4 ระบบใหญ่ ๆ คือระบบพารคเดียว ระบบพารคเด่นพารคเดียว หรือระบบพารคครึ่ง ระบบสองพารค และระบบหลายพารค และได้กล่าวแล้วว่าระบบพารคเดียวนั้นมีอยู่ในประเทศไทยที่มีการปกครองระบอบเผด็จการ โดยการออกกฎหมายห้ามมีพารคการเมืองอื่นนอกจากพารคที่ครองอำนาจอยู่ หรือโดยการทำลายและกีดกันมิให้พารคการเมืองอื่นมีฐานะเป็นพารคการเมืองแบบทางการของประเทศไทย พารคการเมืองที่เป็นทางการจึงมีเพียงพารคเดียว ส่วนในประเทศไทยเช่นประชาธิปไตย พารคการเมืองไม่อาจมีอยู่เพียงพารคเดียว เพราะในระบบอนุรักษ์มีความรับว่าบุคคลมีสิทธิเสรีภาพที่จะก่อตั้งพารคการเมืองได้เมื่อไม่ขัดต่อกฎหมายของรัฐ

ปัญหาที่น่าศึกษาต่อไปนี้ คือในบรรดาประเทศเสรีประชาธิปไตยทำในบางประเทศ จึงมีพารคการเมืองใหญ่ ๆ 2 พารค บางประเทศมีหลายพารคทั้งเล็กและใหญ่

ความแตกต่างในเรื่องจำนวนพารคของแต่ละประเทศนั้นมีปัจจัยหลายอย่างที่น่าจะแยกแยะพิจารณา ซึ่งบางอย่างที่เป็นปัจจัยเฉพาะของแต่ละประเทศ และบางอย่างที่เป็นปัจจัยร่วม

ก. ปัจจัยเฉพาะของแต่ละประเทศ ได้แก่ ประวัติศาสตร์ ความเชื่อทางศาสนา ประเพณี องค์ประกอบทางเชื้อชาติ ฯลฯ

ข. ปัจจัยร่วมคือ ปัจจัยที่นำไปที่มีอยู่ในทุกประเทศ อาจแยกได้เป็น 3 ประการ คือ

- (1) ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ อิทธิพลของโครงสร้างชนชั้นในสังคม
- (2) ปัจจัยทางอุดมการณ์ ได้แก่ ความแตกต่างอุดมการณ์ของคนในสังคม
- (3) ปัจจัยทางเทคนิค ได้แก่ ระบบการเลือกตั้ง¹

ปัจจัยที่กล่าวทั้งหมดนี้ค่อนข้างจะสับซ้อน และเกี่ยวข้องซับซ้อนมาก การมีจำนวนพารคมากหรือน้อยมิได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่อาจจะประกอบกันหลายปัจจัย ซึ่งจะได้กล่าวโดยละเอียดต่อไปถึงอิทธิพลต่อจำนวนพารคของปัจจัยแต่ละอย่าง

¹ Duverger, Political Parties, pp. 203-205.

2. ปัจจัยเดพะของแต่ละประเทศ

ปัจจัยเดพะซึ่งเป็นตัวกงตะบะประจາติของแต่ละประเทศ นับว่าเป็นปัจจัยที่มีเชิงอิทธิพลต่อจำนวนพาร์คมาก ข้อที่น่าจะนำมาแยกและศึกษา ได้แก่

2.1 ประวัติศาสตร์ ในประวัติศาสตร์ของประเทศไทยนั่น ๆ ย้อนมีปัญหาหรือเหตุการณ์ ต่าง ๆ เกิดขึ้น ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ย่อมจะก่อให้เกิดการแบ่งเป็นพวกเป็นกลุ่ม หรือ พarc กการเมืองที่เพื่อแก้ไขปัญหานั้น ๆ ของรัฐ การไม่มีการแตกแยกกรุนแวงในปัญหาสำคัญ หรือประชาชานส่วนมากมีความเห็นพ้องต้องกัน ย้อนกลับให้เกิดพarc กการเมืองน้อยพarc² เช่น ยังคงอยู่ในศตวรรษที่ 17 ปัญหาเกี่ยวกับศาสนาและอ่านอาจของกษัตริย์มีการแตกแยก ออกเป็น 2 กลุ่ม คือพวก Tories (Conservative) และพวก Whigs (Liberal) ในศตวรรษที่ 20 ยังคงอยู่เมื่อกลับปัญหาทางเศรษฐกิจที่มีเพียง 2 พarc กที่แข่งขันกันในการแก้ปัญหา คือ พarc ก Conservative ซึ่งมีนโยบายทางเศรษฐกิจที่มีนิยม คือพarc ก Labor ซึ่งมีนิยมการสังคมนิยม ในศตวรรษที่ 19 ยังคงมีการร่างรัฐธรรมนูญ (ค่อนวนชั้น) ที่พิจารณาแล้ว ทำให้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่ม Hamilton ซึ่งเรียกว่า พวกสนธิสหพันธ์รัฐนิยม (Federalist) กับกลุ่ม Jefferson ซึ่งเรียกว่า พวกสาธารณรัฐนิยม (Republican) หรือต่อต้านสนธิสหพันธ์รัฐนิยม (Anti-Federalist) ปัญหาเกี่ยวกับผู้มีครัวเรือนที่มาพำนังประชาชาติในปี ค.ศ. 1824 ทำให้แบ่งกันเป็นพarc ก Republican และ Democrat ระบบสองพarc กซึ่งได้กลายเป็นมาตรฐานทางการเมืองของประเทศไทย ตั้งแต่ปี³

ส่วนในฝรั่งเศส การรัชแห่งกันมีมาต โดยเดพะอย่างยิ่งเกี่ยวกับปัญหาบุคลากร ภายนอกและการปฏิรูปในปี 1789 ทำให้ฝ่ายอนุรักษ์นิยม และเสรีนิยมแตกแยกกันเป็น หลายกลุ่ม ซึ่งมีผลต่อท้องนาทีงปัจจุบัน

นับแต่ปี 1789 ฝ่ายอนุรักษ์นิยม เริ่มด้วยการแตกแยกเกี่ยวกับปัญหาตัวบุคคล ที่จะขึ้นครองราชย์ทำให้แยกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ พarc ก Legitimister เป็นพวกชาตินิยม นิยมอ่านอาจ ต่อต้านสาธารณรัฐและสนับสนุนราชวงศ์บูร์บอง พarc กที่สอง เรียกว่า Orleansister พarc กนี้นิยมระบบอบกษัตริย์ และยอมรับการจัดตั้งสาธารณรัฐเป็นการชั่วคราว พarc กที่สาม "ได้แก่ Bonapartister" มีแนวโน้มใกล้เคียงกับพวกที่หนึ่ง เป็นพวกขวาจัดชาตินิยม นิยมอ่านอาจและ

² ที่นี่, ลักษณะ, หน้า 131

³ บางท่านยังให้ความเห็นเด่นเช่นกัน กรณีที่ยังคงมีระบบสองพarc กนั้น เมืองจากชาวยังคงยังมีใช้ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นการที่ถูกกีดกันระหว่างสองฝ่าย และการที่รัฐบาลต้องกุศลเป็นทุกสิ่งที่เหลือเดินทาง และต้องที่จะได้รับ 2 ฝ่าย หรือกลุ่มนี้กัน ถึงกิจกรรมให้กับระบบสองพarc กมาก

เป็นปรับปรุงที่สำคัญที่สุด ด้านพวกรัฐนิยมที่แบ่งเป็น 3 พวกรัฐนิยมเดียวทัน คือพวง Jacobin ซึ่ง 2 พวงได้แก่พวง Girondin เป็นพวงทันเข้าหาระบอบจักรพรรดิ และ Thermidoriens ซึ่ง ไม่ผันระบอบกษัตริย์เพรีตามแบบฉบับของอังกฤษ

ภายใต้ศาสตราจารย์รุ่กษ์ที่ 3 ความมั่นคงแข็งในเรื่องกฎการปกครองน้อยลง ทั้งฝ่ายอนุรักษ์นิยมและเสรีนิยมต่างยอมรับระบบสถาบันศาสตราจารย์รุ่กษ์ (เพราเวร์อี้พีนระบบทอกษัตรีไม่ได้อีก) และปัญหาที่ยาวกับโครงสร้างของรัฐบาล ทำให้พระเจ้าลูกูน แบ่งออกเป็น 2 พาก คือรุนแรง (Radicaux) ต้องการให้มีสถาปานา 2 สถาปานา ปัญหาการร่างรัฐธรรมนูญในปี 1958 ก็ทำให้พระเจ้าลูกูน แบ่งเป็น 2 พาก พากหนึ่งมุ่งพันธุ์กับรัฐสถาปานาแบบเก่า คือให้อำนาจสูงสุดอยู่ที่รัฐสถาปานา อีกพากหนึ่งมีแนวโน้มไปทางนิยมระบบทอบประทานเขินตี้หรือกึ่งประทานเขินตี้

แม้ว่าภายใต้สาธารณรัฐที่ 5 การแบ่งกลุ่มเริ่มปรากฏชัด โดยมีแนวโน้มที่จะรวมกันเป็นฝ่ายขวาพากหนึ่ง และฝ่ายซ้ายพากหนึ่งก็ตาม แต่ในแต่ละฝ่ายยังแยกเป็นหลายกลุ่ม คือฝ่ายขวาแบ่งเป็นพวกไม่ใช่โกรธิสต์ และพวกโกรธิสต์ ส่วนฝ่ายซ้ายก็แยกเป็นฝ่ายซ้ายที่ไม่ใช่คอมมูนิสต์และคอมมูนนิสต์ ในกลุ่มฝ่ายขวาที่ไม่ใช่โกรธิสต์ ยังแบ่งเป็นหลายกลุ่ม คือกลุ่ม Union for French Democracy (ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของพาร์ค Republicans, Centrists และ Radicals) กับกลุ่ม Pro Giscardian ในพวกฝ่ายซ้าย การแตกแยกเป็นพาร์คซึ่งคุณและคอมมูนิสต์ เป็นผลมาจากการเข้าร่วมประชุมพาร์คคอมมูนิสต์ทางลัด โดยฝ่ายซึ่งคุณนิยมที่ต้องการเข้าร่วมได้แยกมาตั้งพาร์คคอมมูนิสต์⁴

๒.๒ ศาสนา นอกจากเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ที่กำหนดแบบของพรรคการเมือง ในประเทคนี้ ๆ แล้ว ศาสนาที่เป็นปัจจัยต่อจำนวนพรรคการเมืองไม่น้อยที่เดียว ในอังกฤษ ความแตกต่างในเรื่องศาสนาและความเชื่อขันลงไปนับแต่ล้านชาช่องศาสนาเข้ากรีฑีอนลง ชาว อังกฤษส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนท์ ทรงขึ้นประเทศภาคพื้นดูโรป ปัญหาการขัดแย้งทางศาสนาได้ทำให้เกิดการเมืองแตกแยกออกไปอีก เช่น เนเธอร์แลนด์ ความแบ่งแยกระหว่างคาಥอลิกและโปรเตสแตนท์ ทำให้พากอนบุรุษรวมกันเป็นพรรคเดียว ไม่ได้ ฝ่ายคาಥอลิกได้ตั้งหาราช Roman-Catholic People's ขึ้น ส่วนฝ่ายโปรเตสแตนท์มีแบ่ง เป็น ๒ พาก คือพาก Anti-Revolutionary และพาก Christian Historical Union

2.3 เข็มชาติ ภาษา และชนบทธรรมเนียมประเพณี องค์ประกอบของเข็มชาติและภาษาที่มีส่วนทำให้เกิดพิธีกรรมการเมืองมากน้อยเช่นกัน ในยังกฤษระบบท่องพารคเกิล์ฟ์

⁴ กะรนต (รุ่งธรรม), ว้าวุฒิ, หน้า 217-223.

ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการความเป็นเอกรูปในหลายด้านที่ต้องพยายามยังคง การมีขั้นบันธรรມเนื่องประเพณีที่มีระยะเวลาราวนาน และการขาดชนกลุ่มน้อยที่ต้องดึง ในօอสเตรีย-ซังก้าร์ ก่อนปี 1914 มี Polish Party, Cgech Party, Croation Party และเชคโภสโลวาเกีย ก่อนปี 1938 มี Siedite German Party, Slovak Party ระบบหลายพรรคนี้ในօอสเตรีย-ซังก้าร์ และเชคโภสโลวาเกีย จึงจะต้องให้เห็นถึงความแตกต่างและความเกลือคหบังการเชื้อชาติ ในอังกฤษ ก็มี Irish Party ก่อนที่ Ireland ได้จะได้อิสระ (แต่พรรคนี้สนับสนุนพรรครัฐ Liberal เป็นรุ่นยา) เช่นเดียวกับในสวีเดนและนอร์เวย์ ปัญหาการรวมกันหรือแยกกันระหว่างสองประเทศนี้ มีอิทธิพลครอบปีกการแบ่งพรรคการเมืองออกเป็นหลายพรรคอีกเป็นเวลานาน⁵

3. ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม

ปัจจัยที่มุ่งที่จะวิเคราะห์อิทธิพลของโครงสร้างของชนชั้นที่มีต่อพรรคการเมือง โดยสมมติฐานของทฤษฎีทางเศรษฐกิจและสังคมที่ว่า พรรครัฐการเมืองเกิดจากกลุ่มชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมเหมือนกัน มวลรวมกันเพื่อป้องกันและคุ้มครองผลประโยชน์ของกลุ่มชนนั้น ด้วยสังคมโดยมีการกระจายในเรื่องชนชั้นมากย่อมมีพรรครัฐการเมืองมากและหากชนชั้นในสังคมมีการประนีประนอมกัน พรรครัฐการเมืองก็มีน้อย

ศึกษาจากประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วไป โดยนับย้อนกลับไปตั้งแต่ศตวรรษที่ 3 เศรษฐกิจในระยะนี้นั้นอยู่กับการเกษตรกรรม และเป็นสังคมชนบทชนชั้นที่มีอำนาจในสังคมได้แก่ พวกรุ่นใหญ่และเจ้ายังคงที่ดิน ซึ่งเรียกว่าพวกรุกข์ (aristocrats) ซึ่งมีอำนาจทางทหาร เกี่ยวกับสังคม และครอบงำเศรษฐกิจของชาติ จนกระทั่งในศตวรรษที่ 10 การค้าและหัตถกรรมเริ่มพัฒนาขึ้น ได้เกิดชนชั้นใหม่ซึ่งมีอิทธิพลทางการค้าและหัตถกรรม คือ พวกรุกข์ (Bourgeoisie) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้พัฒนาอุตสาหกรรมและการค้า พวกรุกข์มีรั่วอย่างมากขึ้น ในขณะเดียวกันก็มีการศึกษามากขึ้น และได้รับการสนับสนุนจากพวกรุกข์ พวกนี้ก็ได้ทึ่งอิทธิพลนิยมขึ้น และเริ่งก่อร่องให้พวกรุกข์ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม ยอมแพติทิพิเศษต่างๆ อันมาจากก้าวเดียว ส่วนพวกรุกข์ก็มีแนวความคิดทางอนุรักษ์นิยม ซึ่งพยายามรักษาผลประโยชน์ของตนไว้โดยอาศัยความสนับสนุนจากชาวนา (การปฏิรูปในญี่ปุ่นศตวรรษปี 1789 เป็นตัวอย่างของการต่อสู้ระหว่างชน 2 ชั้นนี้) ซึ่งก่อร่องให้เกิดขึ้นช่วงก่อนศตวรรษที่ 19 เป็นการต่อสู้ระหว่าง 2 ฝ่าย คืออิทธิพลและ

⁵ Duverger, Political Parties, p. 204

กฎหมายที่หรือระหว่างชนในเมืองกับชนบท ระบบสองพารคึ่งเป็นประการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วไป

การปฏิวัติอุตสาหกรรม ระหว่างปี 1815 และ 1848 เป็นผลให้เกิดโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นมา จำนวนคนทำงานในโรงงานเพิ่มจำนวนมากขึ้น จึงเกิดชนชั้นใหม่ คือ ชนชั้นแรงงาน ในระยะนี้พวกกฎหมายพิริร้ายขึ้นและมีอำนาจมากขึ้น กิจกรรมทั้งหมดเข้าสู่สนับสนุนฝ่ายอภิชาน ประกอบกับลักษณะการค้าเริ่มแพร่หลาย พวกคนงานจึงได้รวมกันตั้งวงต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของชนชั้นคนงานโดยมีอุดมการณ์ทางลักษณะคอมมิวน การปราบปรามตัวของชนชั้นคนงาน ทำให้ระบบสามพารคุ้งหายไป ในบางประเทศพวกกฎหมายพิริร้ายได้เข้าไปรวมกับพวกอภิชาน เพราะทั้งสองฝ่ายต่างก็เป็นนายทุน(Capital)และมีแนวความคิดในการปกป้องกรรมติที่ในทวีปยุโรป ส่วนบุคคล ระบบสองพารค์ก็ยังคงมี เช่น อังกฤษ และประเทศเครือจักรภพ (ส่วนใหญ่ในอเมริกาเป็นข้ออกเว้น เพราะพารคุ้งอเมริกาไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นพารคุ้งชนชั้นใด เพราะพารคุ้นไม่ได้ประกอบด้วยกลุ่มของสังคมที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน) ส่วนในประเทศอื่นพวกเสรีนิยมหรือกฎหมายพิริร้ายคงอยู่ ระบบสามพารค์ก็มีต่อไป

ชนชั้นของสังคมอีกชนชั้นหนึ่งที่ได้ตั้งตนต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มคน และได้ตั้งพารคุ้งเมืองขึ้นมาทดสอบประเทศ คือ “กิติกร” เช่น ออสเตรเลีย และประเทศแอบสไแกนดิเนเวีย การที่พารคุ้งกิติกรไม่เคยพัฒนาการในประเทศอื่น เนื่องจากกิติกรแปลงเป็นทดสอบระดับ กิติกรนายทุนใหญ่ก็มักจะไปรวมกับพวกอนุรักษ์นิยม ส่วนพวกนายทุนย่อมมักไปรวมกับพวกเสรีนิยม หรือสังคมนิยม ในประเทศที่พารคุ้งกิติกรพัฒนาได้ดีนั้น มีเหตุผลเนื่องมาจากการพารคุ้งอนุรักษ์นิยมและเสรีนิยมไปสนใจปัญหาในเมืองมากกว่าชนบท

กล่าวโดยทั่วไปแล้ว โครงสร้างของชนชั้นในสังคมไม่ควรจะทำให้พารคุ้งเมืองมีจำนวนมาก เพราะถ้าจำแนกกันจริง ๆ มีเพียง 4 ชั้น คือพวกอภิชาน กฎหมาย กิติกร และคนงาน พารคุ้งก็แทบจะไม่มี แต่เนื่องจากมีปัจจัยอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง จำนวนพารคุ้งแต่ละประเทศจึงไม่แน่นอน

4. ปัจจัยทางอุดมการณ์

ปัจจัยอันหนึ่งที่มีส่วนให้น้ำใจให้พารคุ้งเมืองมีจำนวนมากหรือน้อย ได้แก่ อุดมการณ์ทางการเมือง อุดมการณ์ทางการเมืองที่ก่อตัวนี้ บางครั้งก็มีความสัมพันธ์โดยตรงกับชนชั้นต่าง ๆ แต่ก็ไม่เสมอไปอย่างพวกปัญญาชน เป็นต้น อาจมีอุดมการณ์ทางการเมืองต่างกัน เนื่องจากศาสนาส่วนบุคคล หรือ Individualism เช่น ฝรั่งเศส พารคุ้งอนุรักษ์นิยม เสรีนิยม และสังคมนิยม ไม่เคยปราบปรามมีแต่เพียงพารคุ้งเช่น อังกฤษ แบบเยือน และประเทศอื่น

พัฒนาติดเนื่อง สาเหตุที่อนุรักษ์และเสรีนิยมแตกแยกออกเป็นหลายพรรครีบเนื่องมาจากการซัดฟันทางอุดมการณ์ทางการเมือง โดยเฉพาะปัญหาเรื่องระบบการปกครอง ส่วนฝ่ายสังคมนิยม เคยมีอยู่พรรครีบไว้ได้เพียง 15 ปี จาก พ.ศ.1905-1920 หลังจากนั้นก็แยกแยกเป็นหลายพรรครีบเนื่องจากปัญหาการเข้าร่วมประชุมองค์การคอมมิสต์สากล ดังนั้น จะเห็นได้ว่าในประเทศไทย เสรีประชาธิปไตย ระบบพรรครีบเมืองจะเป็นระบบสองพรรครีบขึ้นอยู่กับปัจจัยทางอุดมการณ์มาก ทั้ง ๆ ที่เป็นปัจจัยเดียวที่ก่ออาชีวกรรมและห้อนท่องกัน⁶

ได้กล่าวตอนก่อนแล้วว่า พรรครีบเมืองเป็นผลิตผลที่เกิดจากการซัดฟันระหว่างชนชั้นและอุดมการณ์ โดยเริ่มตัวจากการซัดฟันระหว่างพวกบริษัทกับพวกกฎหมายซึ่งมีคือสังคม-อนุรักษ์นิยมกับเสรีนิยม และในตอนปลายคราวราษฎร์ที่ 19 ต้นคราวราษฎร์ที่ 20 “ได้เกิดสังคม-นิยมขึ้น (เนื่องจาก การพัฒนาทางอุดมการณ์และ การต่อต้าน ทำให้จำนวนกรรมการเพิ่มขึ้น) ระบบสองพรรครีบมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนเป็นระบบสามพรรครีบ ซึ่งจะเห็นได้ชัดในอังกฤษ (ตอนต้นคราวราษฎร์ที่ 20) ในประเทศไทยอีก ฯ วิวัฒนาการทางพรรครีบเมืองเป็นไปในลักษณะเดียวกัน

อย่างไรก็ การที่พรรครีบสังคมนิยมมีการสังเคราะห์ ช่วยทำให้พรรครีบมีความหวังมากขึ้นในการเปลี่ยนแปลง ทั้งฝ่ายเสรีนิยมและสังคมนิยมทั้งมีความรู้สึกว่ามีภัยที่ต้องหันระบบเกษตรและระบบนาขันนา และมีความต้องการร่วมกันในเรื่องความเสมอภาคและเสรีภาพทางการเมือง แต่ฝ่ายเสรีนิยมสนับสนุนการลงทุนอย่างเสรีและการให้ออกชนเป็นเจ้าของเครื่องมือการผลิต ซึ่งทั้ง 2 ประการสังคล่า ฝ่ายสังคมนิยมต้องการกำจัด ด้วยเหตุผลประการแรก ทำให้ฝ่ายเสรีนิยมและสังคมนิยมร่วมมือกันต่อต้านฝ่ายอนุรักษ์นิยม ทางฝ่ายอนุรักษ์นิยมก็ต้องการซักจุ่งให้ฝ่ายเสรีนิยมออกห่างจากฝ่ายสังคมนิยม ในตอนแรกอาจจะต้องระบบการเมืองที่ซึ่งมีบังคับอยู่ นายทุนเห็นว่าฝ่ายทุนนางประภาก្សอยและเป็นอันตรายที่สุด ขณะเดียวกันที่พรรครีบสังคมนิยมยังย้อนแย้งถูกมากที่เดียวในสายตาของพวกราษฎร์ พรรครีบก็ยอมเข้าร่วมมือกันฝ่ายสังคมนิยมต่อต้านอนุรักษ์นิยม แต่ยังคงเดียวกันกับที่ประชาธิปไตยพัฒนามากขึ้น ฝ่ายเสรีนิยมได้มีอำนาจในรัฐบาลอย่างมั่นคง จนฝ่ายทุนนางไม่อาจเรียกกลับคืนมาได้ การซัดฟันระหว่างฝ่ายอนุรักษ์นิยม กับฝ่ายเสรีนิยมจึงน้อยลงไป ทั้งสองฝ่ายหันหน้าเข้าหากัน เพื่อความต้องการร่วมกันที่จะป้องกันทรัพย์ดินเอกสารและระบบที่วางไว้ ดังนั้น พรรครีบอนุรักษ์นิยมและเสรีนิยมจึงมีแนวโน้มในการที่จะรวมเป็นพรรครีบเดียวกันต่อต้านฝ่ายสังคมนิยม ระบบสองพรรครีบก็กลับคืนมา

⁶ พงศ์เดช ฤกุณาภิญ, “ระบบพรรครีบเมืองและการเดือดเดิม” ในการเมืองและการปกครอง (โรงเรียนสอนภาษาและกฎหมายการเมืองประเทศไทย, 2514), หน้า 316-317.

(ระบบสองพรรคร่วมกันกับกรรมการ) จะเห็นได้ชัดในอังกฤษ นิวซีแลนด์ และ ออสเตรเลีย ในประเทศอื่นที่พรรครัฐนิยมเพียงเกิดขึ้นแต่อังกฤษเป็นแรก ส่วนใหญ่ประชาธิรัฐ ปัจจุบันพรรครัฐนิยม เช่น เบลเยียม พรรครัฐนิยมฝ่ายกลาง (moderate) พยายามที่จะแสดงบทบาทในการต่อสู้ บางครั้งก็เข้ากับฝ่ายอนุรักษ์นิยมต่อต้านฝ่ายสังคมนิยม ระบบสองพรรครัฐนิยมไม่ได้ระบบสองพรรครัฐ

การปฏิริหัติสหราชอาณาจักรในปี 1916 ได้สร้างปัญหาได้แก่ พรรครัฐนิยมต่าง ๆ อย่างมาก พรรครัฐนิยมส่วนใหญ่ไม่ยอมเข้าร่วมประชุมคอมมิวนิสต์สากล ครั้งที่ 3 ที่มอสโคว (เพราหลายว่าสหราชอาณาจักรเป็นเพื่อนของการและพรรครัฐนิยมไม่ใช่สังคมนิยมแท้จริง) ทำให้พวกสังคมนิยมหัวรุนแรงได้แยกออกไปตั้งเป็นพรรครัฐนิยมสหราชอาณาจักร ระบบสองพรรครัฐนิยมจึงถูกเปลี่ยนไปเป็นระบบทดลองพรรครัฐ อย่างไรก็ต้องกุศลและประเต็ลเครือข่ายภาพฝ่ายคอมมิวนิสต์ไม่เป็นแข็งแกร่ง ระบบพรรครัฐการเมืองแบบสองพรรครัฐจึงยังไม่ถูกเปลี่ยนแปลง

นอกจากความขัดแย้งที่มีกับอุดมการณ์หลักที่กล่าวมา การแบ่งแยกความคิดเห็นภายใน กตุน (internal divisions) และการควบคุมที่อยู่ในความคิดเห็นของกตุนต่าง ๆ (overlapping) ทำให้ พรรครัฐการเมืองมีจำนวนมากขึ้นไปอีก ฝ่ายเดสเป็นตัวอย่างที่ต้องการนี้ โดยเฉพาะในกตุนของหัวรุนแรงอนุรักษ์นิยม และเสรีนิยมได้แบ่งออกเป็น กตุนหัวรุนแรง (extremist และ radical) และกตุนหัวไว้รุนแรง (moderate) เช่นเดียวกับที่ฝ่ายสังคมนิยมได้แบ่งแยกเป็นพวกปฏิรูป และ พวกปฏิรัฐ ถ้าการแตกแยกจำกัดอยู่ภายในพรรครัฐ รูปแบบระบบพรรครัฐไม่เปลี่ยนแปลง (หัวอย่าง อังกฤษ เป็นต้น) แต่ถ้าแยกแยกกรุนแรงมากก็มีการแยกมาตั้งพรรครัฐใหม่ นอกจากนี้การที่กตุนต่าง ๆ มีความคิดเห็นควบคุมที่อยู่ระหว่างอุดมการณ์ต่าง ๆ ยังทำให้มีพรรครัฐการเมืองเกิดขึ้นมาก กว่าการแตกแยกภายในกตุนเดียว ไม่ว่าอย่าง ในฝ่ายเดส มีการแบ่งแยกเป็น ศาสนา (Clerical) ต่อต้านศาสนา (Anti-Clerical) นโยบายตะวันตก (West) และนโยบายตะวันออก (East) และ ระหว่างเศรษฐกิจแบบเรียบง่ายตับ (Planning) พรรครัฐการเมืองในฝ่ายเดสมีอุดมการณ์ควบคุมที่หลากหลายอุดมการณ์ ดังนี้

คอมมิวนิสต์	- นโยบายตะวันออก, บังคับ, ต่อต้านศาสนา
คริสต์เดียนลัทธน้ำ	- นโยบายตะวันออก, บังคับ, ศาสนา
สังคมนิยม	- นโยบายตะวันตก, บังคับ, ต่อต้านศาสนา
M.R.P.	- นโยบายตะวันตก, บังคับ, ศาสนา
ชาติรัฐ	- นโยบายตะวันตก, เศรษฐกิจเสรี, ต่อต้านศาสนา
ฝ่ายขวา	- นโยบายตะวันตก, เศรษฐกิจเสรี, ศาสนา

=====

=====

เป็นแบบแยก ไม่บางครั้งมาก-อย่าง

เป็นแบบแยก ค่าสอน-ต่อหัวค่าสอน

เป็นแบบแยก เหړۍګزېټر-پانګتې

นอกจากความคิดเห็นแตกแยกของกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งมีผลให้เกิดพารคการเมืองจำนวนมากแล้ว หากมีปัญหาเกี่ยวกับค่าสอน การขัดกันทางเชื้อชาติ หรือท้องถิ่น ก็จะจะชี้ขาดให้เกิดพารคทางพารคยิ่งขึ้นไปอีก

๓. ปัจจัยทางเทคนิค : ระบบการเลือกตั้ง

ระบบการเลือกตั้งนับเป็นปัจจัยร่วมสำคัญมากที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของจำนวนพารคการเมือง แต่ระบบการเลือกตั้งมีได้หมายความว่าจะมีบทบาทเป็นตัวชี้กรอบของในเมืองที่ทำให้เกิดระบบพารคใด เพียงแต่มีบทบาทเพื่อมุ่งเร่งเร้าหรือหน่วงเหนี่ยวให้เกิดระบบพารคในรูปใดๆ ก็ได้ และการจะใช้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายจะต้องอาศัยปัจจัยอื่นร่วมด้วย โดยเฉพาะที่สำคัญคือ อุดมการณ์และโครงสร้างทางสังคม

ระบบการเลือกตั้งแบ่งได้เป็น 2 ระบบใหญ่ คือ

ก. ระบบการเลือกตั้งตามเสียงข้างมาก (Majority System) ระบบนี้แบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ

(1) ระบบการเลือกตั้งเสียงข้างมากธรรมชาติ (Simple Majority) คือระบบที่ใช้คะแนนเสียงส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์เพียงครึ่งเดียว ผู้สมควรรับเลือกตั้งคนใดได้คะแนนเสียงสูงสุดเป็นสูญได้รับเลือก

โดยทั่วไป ประเทศที่ใช้ระบบเสียงข้างมาก (Majority System) จะใช้คู่กับการแบ่งเขตเลือกตั้ง คือ ให้เขตเลือกตั้งหนึ่งมีผู้แทนคนเดียว และเนื่องจากระบบเลือกตั้งแบบเดียว

ข้างมาการรวมตัว เสือกตั้งครั้งเดียวให้หาผู้ชนะเสือกตั้งได้ จึงเรียกระบบนี้ว่า “การเสือกตั้งเดียวข้างมาการอุบเดียว” (Simple Majority Single Ballot System)

(2) ระบบการเสือกตั้งเดียวข้างมาการเด็คขาด (Absolute Majority) คือระบบที่มีอิ่วผู้ได้รับเสือกตั้งจะต้องได้คะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิเสือกตั้ง เพราะฉะนั้น ถ้าในการเสือกตั้งครั้งแรกยังหาผู้ได้คะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งไม่ได้ ก็ต้องมีการเสือกตั้งครั้งที่สอง ซึ่งไป ระบบนี้จึงมักเรียกว่า “ระบบการเสือกตั้งเดียวข้างมาการสองรอบ” (Majority with two ballot System)

ข. ระบบการเสือกตั้งตามสัดส่วนคะแนนเสียง (Proportional Representation) คือ ระบบที่เฉลี่ยที่นั่งในรัฐสภาตามสัดส่วนคะแนนเสียงที่แต่ละพรรครับได้

อิทธิพลที่สำคัญของระบบเสือกตั้งที่มีต่อระบบพรรคร่วมเมืองอาจแยกเป็นสูตร ได้ดังนี้

(1) ระบบการเสือกตั้งเดียวข้างมาการรวมตัว หรือเดียวข้างมาการอุบเดียว ถ่งเสริมให้มีระบบพรรคร่วมให้สูงและสัดเปรียบเท่ากัน

(2) ระบบการเสือกตั้งเดียวข้างมาการเด็คขาด ถ่งเสริมให้มีระบบพรรคร่วมเมืองแบบหลายพรรคร่วม แต่พรรคร่วมเมืองจะมีสักษณะยืดหยุ่น (flexible) หากอิสระ (dependent) และมั่นคงพอสมควร (Relatively stable)

(3) ระบบการเสือกตั้งตามสัดส่วนคะแนนเสียง ถ่งเสริมให้มีระบบพรรคร่วมเข้ากัน แต่พรรคร่วมเมืองจะมีสักษณะเข้มงวด (rigid) มีความเป็นอิสระ (independent) และมั่นคง (stable)

5.1 ระบบการเสือกตั้งเดียวข้างมาการอุบเดียว

จากการสำรวจประเทศต่าง ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเสือกตั้งเดียวข้างมาการอุบเดียว กับระบบสองพรรคร่วมเป็นสูตรที่เก็บสมบูรณ์ที่เดียว คือ ประเทศที่มีระบบสองพรรคร่วมมากใช้ระบบเสือกตั้งเดียวข้างมาการอุบเดียว หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งประเทศที่ใช้ระบบเสือกตั้งเดียวข้างมาการอุบเดียวจะมีระบบสองพรรคร่วม (ข้อยกเว้นของสูตรนี้มีน้อยมากและสามารถจะอธิบายหาเหตุผลได้) สูตรดังกล่าวนี้จะเห็นได้ชัดในอังกฤษและประเทศเครือข่ายภาพซึ่งใช้ระบบเสือกตั้งเดียวข้างมาการอุบเดียวและมีระบบสองพรรคร่วมคือ การเผชิญหน้ากันระหว่างอนุรักษ์นิยม กับกิริยา (ซึ่งข้ามแทนที่อนุรักษ์นิยม-เสรีนิยม ในศตวรรษที่ 19) และหน่วยอุบเดียว ระบบการเสือกตั้งเดียวข้างมาการอุบเดียวที่มีอิทธิพลไม่น้อยต่อการมีระบบสองพรรคร่วม

ข้อยกเว้นมีเพียง 4 ประเทศ คือ เบลเยี่ยน ก่อน ค.ศ.1894 ซึ่งให้ระบบเลือกตั้งเพียง
ข้างมากของรอบ แต่มีระบบสองพาราค และอีก 3 ประเทศ คือ สวีเดน ก่อน ค.ศ.1911
เดนมาร์ก ก่อน ค.ศ.1920 และแคนาดาปัจจุบัน ซึ่งให้ระบบเลือกตั้งเพียงข้างมากรอบเดียว
แต่มีระบบหลายพาราค การมีประเทศเบลเยี่ยน สูตรว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างระบบเลือง
ข้างมากรอบเดียวที่บ้านและระบบสองพาราค เป็นข้อยกเว้นซึ่งมีลักษณะคิวเพินมากกว่าจริง เพราะ
การเลือกตั้งสองรอบที่กำหนดไว้ในกฎหมายเลือกตั้งเก็บจะไม่มีโอกาสได้ใช้เลย เพราะใน
ทางปฏิบัติผู้สมัครรับเลือกในแต่ละเขตมีเพียง 2 คน ตัวอย่างเช่น ในปี 1892 เขตเลือกตั้งทั้ง
หมด 41 เขต มีเพียง 4 เขตที่ต้องเลือกตั้ง 2 รอบ จนกระทั่งได้มีการขยายตัวให้เลือกตั้งเป็น
ตัวที่ห้าไป และหารคสังคมนิยมป้ากูตัวขึ้นในตอนต้นศตวรรษที่ 19 กลไกการเลือกตั้งแบบ
เพียงข้างมาก 2 รอบ จึงได้มีการดำเนินและมี 3 ฝ่ายเห็นชอบได้ คือ อนุรักษ์นิยม-เสรีนิยม-
สังคมนิยม การเลือกตั้งปี 1894 มี 14 เขตที่ต้องมีการเลือกตั้ง 2 รอบ และปี 1898 มี 15 เขต
อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างระบบสองพาราคกับการเลือกตั้งเสียงข้างมากรอบเดียว
ที่ยังเป็นสูตรที่เชื่อถือได้เมื่อเปรียบเทียบเบลเยี่ยนกับอังกฤษ ทั้งสองประเทศระบบสองพาราค¹
ได้เปลี่ยนไปเมื่อพาราคสังคมนิยมป้ากูตัวขึ้น แต่การที่อังกฤษใช้ระบบเลือกตั้งเพียงข้างมาก
รอบเดียวทำให้ระบบสองพาราคตัดคืนมา โดยพาราคเสรีนิยมถูกกำจัดออกไป ในขณะที่เบลเยี่ยม
พาราคเสรีนิยมยังคงอยู่ ข้างยังมีพาราคอื่น ๆ กำเนิดขึ้นตัววะ

ส่วนสวีเดน ก่อน ค.ศ.1911 สถิติการเลือกตั้งที่ยวบกับการสังกัดพาราคยังขาดความ
แน่นอน นอกจากเนื้อหาทางการเมืองและสังคมบางประการ คือ ปัญหาการแยกตัวออกจาก
นอร์เวย์ การขัดแย้งระหว่างชนบทกับเมืองที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ไม่อ้าจะพูดได้ว่า สวีเดน
มีระบบพาราคในขณะนี้ แต่ถ้าพิจารณาคุณภาพเลือกตั้งต่าง ๆ แล้ว ส่วนใหญ่มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง
2 คน และในระดับชาติที่มีแนวโน้มแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มอนุรักษ์นิยมกับกลุ่ม
เสรีนิยม แม้ในต้นศตวรรษที่ 20 พาราคสังคมนิยมป้ากูตัวขึ้น ลักษณะการต่อสู้ในภา
Riksdag ของสวีเดนก็คล้ายกับรัฐสภาอังกฤษ คือการเผชิญหน้าระหว่างฝ่ายอนุรักษ์นิยมกับ
เสรีนิยม ลักษณะการเข้ามาร่วมลงประชามติ และสวีเดนได้เปลี่ยนระบบการเลือกตั้งเป็นแบบสัดส่วน ระบบ
หน้าพาราคซึ่งป้ากูตัวขึ้น

สำหรับประเทศเดนมาร์ก ก็มีลักษณะคล้ายสวีเดน แม้ในระดับชาติจะป้ากูตัวมีพาราค
การเมืองใหญ่ ๆ 4 พาราค คือ พาราคอนุรักษ์นิยม พาราคเสรีนิยม พาราคตัดคัต และพาราค
สังคมนิยม แต่การแบ่งขั้นกันในเขตเลือกตั้งต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นการต่อสู้ระหว่างสองพาราค
มากกว่า ในปี 1910 จำนวนเขตเลือกตั้ง 114 เขต มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 2 คน เพียง 89 เขต 3 คน

24 เทศ และ 4 คน เบ็ดเต็ม นอกจากนั้น การรวมตัวของพาร์คการเมืองที่มีแนวโน้มใกล้เคียงกันที่ยังไม่เป็นระบบที่ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วระบบพาร์คในเคนเนอร์มีแนวโน้มที่จะเป็นระบบสามพาร์ค คือถ้าดึงกับอังกฤษในระบบที่อยู่กัน นอกจากนั้น พาร์คติดกันและสั่งคุมโดยมีความผูกพันกันถึกชัด ซึ่งทำให้มองเห็นแนวโน้มของระบบ 2 พาร์ค และคงให้เห็นถึงอิทธิพลของระบบเดิมที่แบบนี้สำคัญยิ่งในทางด้านงานพาร์คคง แต่การเปลี่ยนระบบเดิมที่มาเป็นระบบสัตตส่วนทำให้หยุดวิวัฒนาการนี้ไป

อิทธิพลหนึ่งคือแคนาดา ซึ่งนับว่าเป็นข้อยกเว้นจากมาตรฐานกว่าอีก 3 ประเทศ แต่ถือว่าไม่ถูกต้อง ในจำนวนพาร์คการเมือง 4 พาร์ค มีเพียง 2 พาร์คเท่านั้นที่มีฐานะเป็นพาร์คการเมืองระดับชาติ ได้แก่ พาร์คเสรีนิยม และพาร์คอนุรักษ์นิยม ส่วนอีก 2 พาร์ค คือ พาร์คกรรมกร และพาร์คชาวนา (Social Credit) ได้รับการสนับสนุนเพียงบางส่วนหัวค่าเท่านั้น ซึ่งมีอิทธิพลแท้จริงในท้องถิ่นบางท้องที่นั่น

กลไกของระบบเดิมที่สั่งนำการอยู่เดียว

กลไกของระบบเดิมที่ไม่มีอะไรอยู่มาก ยกตัวอย่างประเทศอังกฤษ สมมติว่าเบดเดิมที่หันหน้าไปทางพาร์คเสรีนิยมมีคะแนนนิยม 35,000 เสียง พาร์คกรรมกรมี 40,000 เสียง และพาร์คเสรีนิยมมี 15,000 เสียง จากตัวเลขข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่าขั้นตอนของพาร์คกรรมกรขึ้นอยู่กับการเข้าแข่งขันของพาร์คเสรีนิยม ก่อตัวคือ ถ้าพาร์คเสรีนิยมถอนผู้สมัครของพาร์คคนอื่นจากการแข่งขัน ก็เป็นที่ห่วงได้ว่า คะแนนเดิมส่วนที่ส่วนใหญ่ของพาร์คนี้จะตกไปอยู่กับพาร์คเสรีนิยม (เนื่องจากอุดมการณ์ใกล้เคียงกัน) ส่วนคะแนนที่เหลือส่วนน้อยนั้น จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งจะลงให้พาร์คกรรมกร และอีกส่วนหนึ่งอาจจดออกหรือไม่ได้ 2 ประการ คือพาร์คเสรีนิยมตัดสินใจโดยการถอนตัวในเขตอื่นให้พาร์คเสรีนิยม) ระบบสองพาร์คก็จะได้มาโดยการรวมตัวกันหรือเป็นพันธมิตรกัน หรือไม่ถูกทางหนึ่ง พาร์คเสรีนิยมอาจถูกดันให้สูง ผู้สมัครของตนเข้าแข่งขันต่อไป โดยไม่ยอมเป็นพันธมิตรกับพาร์คใด ผู้เดิมที่จะต่อสู้ ทุกคู่ที่พาร์คเสรีนิยมไป ระบบสองพาร์คก็ได้มาโดยการที่พาร์คเสรีนิยมถูกทุกท้อทิ้ง (elimination) ไป

สมมติฐานข้อแรกมีปรากฏในอังกฤษปัจจุบัน ในรูปพันธมิตรสอง ระหว่างพาร์คอนุรักษ์นิยมและเสรีนิยม และในเยอรมันระหว่างพาร์คเสรีนิยมและประชาธิปไตย (อนุรักษ์นิยม) พาร์คเสรีประชาธิปไตย (เสรีนิยม) ส่วนในออสเตรเลียพาร์คเสรีนิยมกับพาร์คอนุรักษ์นิยม "ได้เข้าร่วมเป็นพาร์คเดียวกัน ตั้งแต่ ค.ศ.1909 เนื่องจากการเจริญเติบโตของพาร์คกรรมกร

ในนิวซีแลนด์ พากเสรีนิยมได้รวมกับพากอนบุรักษ์นิยมใน ค.ศ.1935 ตัวยเหตุผลเดียวกัน

สมมติฐานข้อสอง การกลับมาสู่ระบบของพระคุณมีสมมติฐานข้อที่สอง โดยพระคุณเสรีนิยมถูกหักห้ามตั้งหรือขัดออกไปเป็นนั้น เป็นผลมาจากการปัจจัย 2 ประการ

ประการแรก เป็นปัจจัยทางคณิต ได้แก่ พระคุณที่สามจะได้คูณหนึ่งกว่าที่ควรเมื่อเพื่อบรรลุความต้องการที่นั่นในสภาพภูมิประเทศเดียวกัน (under-representation) ตัวอย่างเช่นกุญแจในการเลือกตั้งเมื่อเดือนตุลาคม ปี 1974 พระคุณเบอร์ลีได้คะแนนเสียงทั่วประเทศ 5,325,862 เสียง แต่มีที่นั่งในสภาเพียง 11 ที่นั่ง ในขณะที่พระคุณซึ่งชนะเลือกตั้งคือ พระคุณเบอร์ลีได้คะแนนเสียง 11,449,070 เสียง แตกต่างที่นั่ง 319 ที่นั่ง และพระคุณแซร์เวลฟ์ได้คะแนน 10,391,301 เสียง ได้ที่นั่ง 276 ที่นั่ง ดังนี้จะเห็นว่า พระคุณที่สามมักจะเสียเปรียบครัวเรือนอ่อนแอดุลตี้ แต่เมื่อสามารถเอาชนะพระคุณนั้นได้ พระคุณนั้นจะตกอยู่ในฐานะเป็นพระคุณที่สามและมีโอกาสที่จะถูกขัดออกไป

ประการที่สอง เป็นปัจจัยทางจิตวิทยา ทั้งนี้มาจากการเหตุผลที่ว่าในระบบเสียงข้างมาก ร้อนเดียว ผู้เลือกตั้งจะเข้าใจทันทีว่า คะแนนเสียงของพากคนจะถูกยกไปอย่างเปล่าประโยชน์ ทั้งคงสนับสนุนพระคุณที่สาม (เพราะเลือกตั้งไปก็ไม่มีทางชนะ) จึงหันไปลงคะแนนให้พระคุณที่มีคะแนนนโยบายใกล้เคียงกัน หรือให้กับพระคุณที่เลวน้อยที่สุด เพื่อหลีกเลี่ยงชัยชนะของพระคุณไม่ช้อนมากที่สุด

จากที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่าระบบเสียงข้างมากครอบคลุมด้วยความสามารถของรัฐบาลที่ต้องหักห้ามบ่องพระคุณเอาไว้ โดยกลไกของระบบนี้จะขับเคลื่อนการแตกแยกของพระคุณเก่า และต่อต้านการก่อตัวของพระคุณใหม่ กล่าวคือ พระคุณเก่าจะต้องรวมกันอย่างแน่นแฟ้น หากแตกแยกกันจะเป็นการทำลายตัวเอง เช่น การแตกแยกของพระคุณ Liberal ในปี 1918 เป็นผลให้พระคุณเบอร์ลีถูกขัดออกไป ส่วนพระคุณใหม่ก่อตัวได้อย่างมั่นคงก่อตัวเมื่อได้รับความสนับสนุนจากห้องขัน อย่างมากมาย หรือไม่ก็ต้องมีการจัดระเบียนองค์การพระคุณด้วยชาติอย่างเข้มแข็ง ในกรณีแรก พระคุณใหม่จะถูกจัดตัวเองในห้องที่ภูมิศาสตร์ตั้งเดิมของตน และจะขยายอิทธิพลได้อย่างเชื่องช้าและยากเย็น เช่น แคนาดา เป็นตัวอย่าง (พระคุณกรีก และพระคุณชานามีอิทธิพลเฉพาะห้องที่นั่นเท่านั้น) ในกรณีที่ 2 เก่านั้น ก็พระคุณใหม่มีโอกาสเจริญเติบโตจนสามารถขับฐานะขึ้นเป็นพระคุณที่สองได้ ตัวอย่างเช่น พระคุณสัมมานิยมในประเทศไทยของโภษแซกชอน เป็นต้น ทั้งนี้ เพราะพระคุณนี้ก่อตัวมาจากพื้นฐานชนชั้นกลางที่จะผลักดันพระคุณให้รุกหน้ามาได้ พระคุณเลิกฯ จะถูกขัดออกไปหรือไม่ก็อยู่ในระบบต่อไปอีกในระบบต่อไปนั้น ระบบสองพระคุณก็กลับคืนมาเมื่อพระคุณที่สามปรากฏขึ้น

ปัญหาที่น่าคิดต่อไปมีว่า ระบบเสียงข้างมากของเรียกว่าสามารถสร้างระบบสองพรรคร่วมกันในประเทศที่ไม่เคยมีระบบสองพรรคร่วมกันได้หรือไม่ สำคัญเป็นอยู่กับว่าเกิดเหตุจริงว่า ประเทศนี้มีแนวโน้มที่จะมีสองพรรคร่วมกันได้หรือไม่ ถ้ามี ระบบใดจะช่วยเสริมสร้างระบบสองพรรคร่วมกันได้อย่างไร ไม่มีปัญหา เช่น เยอร์มัน หากใช้ระบบเสียงข้างมากของเรียกว่าแต่ยังเดียว จะดีอย่างไร ทำลายพรรคร่วมกัน และพรรคร่วมกัน จนเหลือแค่พรรคร่วมกันเดียว แต่ประชาธิบัติและพรรคร่วมกันเดียว ประชาธิบัติและพรรคร่วมกัน อาจเหลือแค่พรรคร่วมกันเดียว แต่ประชาธิบัติและพรรคร่วมกันเดียว คือเป็นน้ำใช้ระบบเสียงข้างมากของเรียกว่าแทนการใช้ระบบสัดส่วนคะแนนเสียงที่มีแนวโน้มจะเกิดระบบสองพรรคร่วมกันได้ แต่จะต่างกันที่พรรคร่วมกันนี้จะเป็นหนึ่งในจำนวนสองพรรคร่วมกัน ซึ่งจะเป็นข้อความอย่างให้ญห์ลวงต่ออนาคตของประชาธิบัติ

ด้านประเทศที่มีระบบหลายพรรคร่วมกันได้ฝ่ายกลางอย่างแน่นแฟ้น เช่น ฝรั่งเศส การใช้ระบบเสียงข้างมากของเรียกว่าอาจไม่ส่งผลอย่างเดียว กัน เว้นแต่จะต้องให้เวลานาน⁷

5.2 ระบบการเลือกตั้งเสียงข้างมากสองรอบ

ระบบการเลือกตั้งเสียงข้างมากสองรอบเป็นระบบเก่าเกินไปมีประเทศไหนใช้ ยกเว้นประเทศฝรั่งเศส ประเทศอื่น ๆ ในยุโรปส่วนใหญ่ได้เลิกใช้ระบบนี้ตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 20 แล้ว (เบลเยียมได้ยกเลิกในปี 1899 เนเธอร์แลนด์ ปี 1917 สวิตเซอร์แลนด์, เยอรมันและอิตาลี ปี 1919 และนอร์เวย์ ปี 1921) จึงเป็นการยากพอสมควรที่จะประเมินอิทธิพลของระบบเสียงข้างมากสองรอบที่มีต่อระบบสองพรรคร่วมกัน เนื่องจากมีความต้องการเลือกตั้งตามระบบหนึ่งอย่างเดียว ไม่ใช่สองเกตเมาต์พร้อมกัน แต่ต้องเลือก 2 รอบ ก็ยังคงเป็นสูตรที่ยังดีอยู่ ให้เกินไปที่จะทำให้สังเกตผลลัพธ์ได้ชัดแจ้ง อย่างไรก็ตาม แนวโน้มที่จะทำให้มีพรรคร่วมกันเมืองหลายพรรคร่วมกันในการใช้ระบบเลือกตั้ง 2 รอบ ก็ยังคงเป็นสูตรที่ยังดีอยู่ ให้เกินไปทุกประเทศ ที่ใช้ระบบเสียงข้างมากสองรอบมีพรรคร่วมกันเมืองหลายพรรคร่วมกัน (ยกเว้นเบลเยียม) เยอรมัน ในปี 1914 มีพรรคร่วมกัน 14 พรรคร่วมกัน ฝรั่งเศสภายใต้สาธารณรัฐที่ 3 ไม่เคยต่ำกว่า 6 พรรคร่วมกัน เนเธอร์แลนด์ ปี 1918 มี 7 พรรคร่วมกัน อิตาลีมากกว่าประเทศอื่น ๆ

กลไกของระบบการเลือกตั้งเสียงข้างมากสองรอบ

วิธีการเลือกตั้งของระบบนี้ก็หนนคือ ผู้ที่จะได้รับเลือกตั้งจะต้องได้คะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งทั้งหมด ($\frac{1}{2}+1$) จึงจะถือว่าเป็นผู้ได้รับเลือก หากว่าในรอบแรกนี้ไม่มีใครได้คะแนนเสียงกว่ากึ่งหนึ่งแล้ว จะต้องมีการแข่งขันในรอบสองอีกครั้งหนึ่ง ตามระบบนี้ พรรคร่วมกันเมืองที่มีแนวโน้มนโยบายใกล้เคียงกันจะไม่ได้รับความกระหายนะเท่ากัน ในเรื่องที่นั่งในสภาของตน ทั้งนี้เพราในรอบสอง พรรคร่วมกันจะสามารถที่จะรวมกัน ซึ่งนั่น

⁷ Duverger, *Political Parties*, pp. 217-228.

ปรากฏการณ์ที่ว่ากับการมีผู้แทนน้อยกว่าที่ควร (*under-representation*) จึงไม่บังเกิดขึ้น หรือจะเกิดขึ้นก็แต่ในร่องสอง ในร่องสองพรรครักที่มีแนวโน้มใกล้เคียงกันจะรวมกัน ซึ่งโดยทั่วไปได้แก่ พรรครักไทยกลาง เพื่อขัดคู่ต่อสู้ฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวา การรวมกันนี้จะปรากฏในรูปพันธมิตรเลือกตั้ง (*Alliance Electoral*)⁸ เพราะในร่องแรกต่อมาครั้งต่อมาความหวังที่จะได้ที่นั่งในสภาด้วยกัน ผลลัพธ์ก็คือทำให้มีพรรครากเมืองหลายพรรคร่วมกัน

ตัวอย่างเช่น สมมติว่าเขตเลือกตั้งหนึ่งมีฝ่ายอนุรักษ์นิยมมีคะแนนนิยม 100,000 เสียง และฝ่ายคอมมิวนิสต์มี 80,000 เสียง ฝ่ายอนุรักษ์นิยมแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกมีคะแนนต่ำกว่า 60,000 เสียง และกลุ่มหลังมี 40,000 เสียง ตั้งนี้ฝ่ายคอมมิวนิสต์จะชนะเลือกตั้งในร่องแรก แต่ถ้าไม่มีระบบเลือกตั้ง พรรครักที่คะแนนไม่เกินครึ่ง (90,001 เสียง) จึงต้องมีการเลือกตั้งร่องสองในการเลือกตั้งร่องสองพรรครักฝ่ายอนุรักษ์นิยมทั้งสองจะตกลงกันโดยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถอนตัวจากการเลือกตั้ง คะแนนเดียวของพรรครักที่ถอนตัวไปคงทุนไปให้พรรครักอนุรักษ์นิยมอีกพรรครักหนึ่งที่ยังลงนามร่วม ตั้งนี้คะแนนยังคงอยู่กับพรรครักฝ่ายอนุรักษ์นิยม ซึ่งจะทำให้ฝ่ายอนุรักษ์นิยมชนะได้

ดูอย่างผิวนอก ระบบนี้จะช่วยลดจำนวนพรรคร่วมไป เพราะในร่องสองพรรครักต่าง ๆ จะต้องรวมกัน (โดยเฉพาะพรรครักกลาง) แต่การรวมกันในร่องสองไม่ทำลายคะแนนโภเบษย์ของพรรครัก เพราะเป็นการรวมกันในลักษณะพันธมิตรชั่วคราว หรือพันธมิตรเลือกตั้ง เพื่อเอาระบบที่ปรับเปลี่ยนในลักษณะที่พรรครักหนึ่งถอนตัวออกจากในเขตเลือกตั้งหนึ่ง และอีกพรรครักหนึ่งก็จะดูแลโดยการถอนตัวออกจากในเขตเลือกตั้งอื่น การที่พรรครักต่าง ๆ ไม่จำเป็นต้องรวมกันถาวรสืบเนื่องและพิสูจน์ได้ ให้พรรครักต่อมาครั้งต่อมาได้รับการยกเว้นได้ แต่การรวมกันในร่องสองจะไม่สามารถทำให้พรรครักต่าง ๆ ไม่จำเป็นต้องรวมกันในร่องสองได้ (การเลือกตั้งปี 1978 ของฟิลิปปินส์ ปรากฏว่าในจำนวน 491 เขต มีผ่านรอบแรกโดยไม่ต้องเลือกตั้งในร่องที่สองอีกถึง 60 เขต) ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ จำนวนพรรครักจึงไม่ลดลง

ข้อยกเว้นของสูตรนี้เด่นจะได้แก่ประเทศเบลเยียม ซึ่งใช้ระบบเสียงข้างมาก 2 รอบ แต่ไม่เกี่ยวกับหลายพรรครักที่เป็นเช่นนี้น่องมาจากการเลือกตั้ง 2 รอบ ในทางปฏิบัติเกือนไม่มีโอกาสใช้เสียง เนื่องจากมีเพียง 2 พรรครักเท่านั้นที่แข่งขันกัน (เพราะในเขตเลือกตั้งส่วนใหญ่ มีผู้สมัครเพียง 2 คนเท่านั้น) ระบบสองพรรครักในเบลเยียมจึงช่วยให้ไม่ต้องมีการเลือกตั้งในร่องสอง ปัญหาต่อไปอาจมีว่าทำให้การเลือกตั้งไม่เป็นการเลือกตั้งสองรอบ จึงไม่ทำให้พรรครักใหญ่ ๆ ในเบลเยียมต้องแตกออกเป็นพรรครักเล็ก ๆ ค่าตอบแทนก็คือ มีปัจจัย 2 ประการที่มีบทบาทสำคัญในเรื่องนี้

⁸ พงศ์เพ็ญ, ลักษณ์, หน้า 334.

ปัจจัยประการแรก ได้แก่ โครงสร้างภายในประเทศ ในครึ่งหลังของศตวรรษที่ 19 นั้น ประเทศเมืองเบลเยียมมีการจัดระบบการพัฒนาอย่างที่การพัฒนาที่เป็นบิ๊กเฟนและมีระดับนานาชาติที่สุดในยุโรป (แม้แต่วังกฤษยังไม่เท่า) ทำให้ด้านงานแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดการแยกแข็ง และการควบคุมผู้มีสิทธิเลือกตั้งไว้ได้เป็นอุปสรรคต่อการปรากรัฐของประเทศใหม่ ๆ

ปัจจัยประการที่สอง ได้แก่ สภาพการต่อสู้ทางการเมือง เพราะพื้นฐานการต่อสู้ทางการเมืองของเบลเยี่ยมจะแบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือพรรคอนсерวติฟ และพรรครีบูนนิยม เนื่องจากปัญหาศาสนาและโรงเรียนเป็นปัญหา (Issue) ของการเมืองในขณะนั้น และที่สำคัญที่สุดก็คือสิทธิเลือกตั้งซึ่งเป็นสิทธิ์สำคัญ ผู้มีสิทธิ์ทางการเมืองพากันนัดต้องเป็นผู้มีทรัพย์ศักดิ์ตามที่กำหนด ทำให้ข้อความการเจริญเติบโตของประเทศที่สาม⁹

5.8 ระบบการเลือกตั้งตามสัดส่วนคะแนนเสียง

แนวโน้มที่จะทำให้มีหลายประเทศเป็นเรื่องได้เรียงจาก ห้าใช้ระบบการเลือกตั้งตามสัดส่วน เพราะไม่มีประเทศใดในโลกที่ใช้ระบบเดียวกับสัดส่วนคะแนนเสียงแล้วทำให้มีระบบสองประเทศ ห้ามหารือสามารถที่ร่างรักษาระบบท่องประเทศที่เคยมีอยู่ ด้วยถูกกฎหมาย แต่ถูกกฎหมาย ระบบที่ให้เดินชื่อเปรียบเทียบการใช้ระบบเลือกตั้งตามสัดส่วน กับระบบเดียวข้างมากรอบเดียว ให้ตี ระบบสองประเทศได้หยุดชะงักไปในศตวรรษที่ 20 จากการปรากรัฐ ด้วยของประเทศสังคมนิยม แต่ถูกกฎหมายที่รับรองให้มีระบบสองประเทศในเวลาท่องมา เนื่องจากใช้ระบบเดียวข้างมากรอบเดียว คงกันข้ามกับเบลเยี่ยม ระบบสองประเทศไม่อาจสับสนกัน ห้า ๆ ที่ประเทศเรียบง่ายก็จะถูกหักก็ตั้งไป (ในปี 1890 ขณะที่สิทธิ์เลือกตั้งซึ่งจำกัดอยู่ ประเทศสังคมนิยมไม่ทันนั้นในรัฐสภาเดียว พอย้ายสิทธิ์เลือกตั้งเป็นสิทธิ์ทั่วไป การเลือกตั้งในปี 1894 พรรครีบูนนิยมลดลงมาเหลือ 13 ที่นั่ง) เนื่องจากเบลเยี่ยมเป็นประเทศเดียวที่ใช้ระบบเลือกตั้งแบบสัดส่วน จึงทำให้พรรครีบูนนิยมพื้นดินด้วยความอึดอัดหนัก ผู้นิยมประเทศเรียบง่ายเดินธันหันไปเลือกประเทศอนุรักษ์นิยมกันมากจะคะแนนให้พรรครีบูนนิยมเหมือนเดิม (การเลือกตั้งในปี 1902-4 พรรครีบูนนิยมได้ที่นั่งเพิ่มขึ้นเป็น 33 และ 42 ที่นั่ง) และยังได้กำเนิดพรรคคอมมูนิสต์เพิ่มขึ้นด้วย (แม้ไม่มีสิทธิ์พลเมืองมากนัก) ในเยอรมันและอิตาลี ปัจจุบันแนวโน้มที่จะแบ่งเป็น 2 ฝ่าย ปรากรัฐ ออกมานี้ระบบการเลือกตั้งตามสัดส่วนได้ขึ้นมาในรัฐบาลการนี้¹⁰ ทุกประเทศที่ใช้ระบบนี้ จะพบว่ามีระบบทดลองประเทศ เช่น ออสเตรีย สวีเดน นอร์เวย์ เนเธอร์แลนด์ เคนเนเดก และสวิตเซอร์แลนด์

⁹ Duverger, Political Parties, pp. 348-358.

¹⁰ เมื่อยามนี้ได้มีการเลือกตั้งให้กับระบบสัดส่วนเดียว เนื่องจากการท่องเที่ยวของประเทศที่สอง ในการจัดตั้งรัฐบาล

เพราระบบนี้ ลักษณะของระบบเลือกตั้งตามสัดส่วนที่ศึกษาไว้พบว่าการไปสู่ระบบ
สองพรรคร่วม เผราระบบนี้ไม่หน่วงเหนี่ยวการเกิดของพรรคร่วม แต่ก็สับปะรดหน่วงเหนี่ยวการ
เกิดของพรรคร่วมได้ถูกยึดไว้เป็นอย่าง ประเทคโนโลยีระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนจึงมีแนวโน้ม
ที่จะมีระบบทางการเมืองที่ต่อรองพรรคร่วมไม่ออกสักเท่าไรที่นั่งในสภานะ แม้พรรคร่วม
เลือก ๆ ก็มีโอกาสมีผู้แทนได้ไม่กว่าจะมีการแบ่งเขตเป็นกอุ่มเล็กกลุ่มน้อย เพราระการแยกเขตไม่
ก่อให้เกิดความเดียหอยอย่างใดและไม่จำเป็นที่พรรคร่วมทั้ง ๆ จะต้องรวมกัน

อย่างไรก็ตาม ต้องยอมรับเหมือนกันว่าการเลือกตั้งตามสัดส่วนอาจลดจำนวนพรรคร่วม¹¹
ลงได้บ้าง เพราระบบนี้เป็นระบบที่ทำให้พรรคร่วมมีการซัดส่วนที่การที่มีระเบียบวินัย และ
มีความสามัคคีเพื่อที่พรรคร่วมจะได้ที่นั่งในสภามากที่สุด แต่ก็ไม่ไปไกลถึงขนาดลบล้างระบบ
ทางการเมือง หรือสร้างระบบสองพรรคร่วมมา ส่วนปัญหาที่ว่าระบบนี้จะเพิ่มจำนวนพรรคร่วมที่
มีอยู่หรือไม่นั้นยากที่จะให้คำตอบชัดแจ้ง ในบางกรณีอาจจะเพิ่มได้แล้วแต่ว่าจะใช้วิธีการใด
ก็ได้แก่ วิธีการเลือกตั้งของระบบสัดส่วนคะแนนเตียง

จุดบุกหมายของการเลือกตั้งแบบสัดส่วนที่ศึกษา คือ การที่จะให้อัตราส่วนระหว่างคะแนน
เตียงที่พรรคร่วมเมืองได้รับกับจำนวนที่นั่งในรัฐสภาเป็นไปอย่างใกล้เคียงที่สุด ขอหนึ่ง ลักษณะ
นี้ ขาดอัลงกฤษเป็นผู้คิดขึ้น เพราระต้องการให้การเลือกตั้งผู้แทนได้สัดส่วนกับการทำสังฆานะ
ของความคิดเห็นทางการเมือง เพื่อจะได้เป็นภาพสะท้อนให้เห็นความรู้สึกนึกคิดในการ
การเมืองของราชภูมิทั่วประเทศในรัฐสภา¹¹

ระบบเลือกตั้งแบบสัดส่วนนี้จะกระทำการให้ต้องกำหนดเขตเลือกตั้งแต่ละเขตให้มีผู้แทน
ได้เขตละหลาย ๆ คน (ประมาณ 7 คนก้าสั่งตัว) เพราระถ้ากำหนดให้เขตเลือกตั้งหนึ่งมีผู้แทน
เพียง 1-2 คน จะไม่แสดงสัดส่วนชัดเจน และการเลือกตั้งแบบนี้จะให้ความเป็นเอกลักษณ์
แก่พรรคร่วมเมืองเป็นจุดเด่น เพราระพรรคร่วมเมืองจะเป็นผู้กำหนดคราบชื่อตัวแทนของพรรคร่วม
ที่นั่นมาให้ครบจำนวนของผู้แทนในเขต และให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงให้แก่บัญชีรายชื่อ¹²
ที่พรรคร่วมมา

ระบบการเลือกตั้งตามสัดส่วนนี้แม้จะคุยกันรวมและเหมาะสมสมดุล แต่ในทางปฏิบัติมีรัช
การถุงยกเว้นชื่อนและมีข้อก่อนมาก

¹¹ หลัก แสงฤทธิ์, ศึกษาเรื่องการเลือกตั้งตามสัดส่วน ภาคอุบัติธรรมที่สูงกว่าไป/ สำนักอุบัติธรรมที่สูงกว่าไป/ กองทุนพัฒนาฯ 2508), หน้า 332-333.

ระบบการเลือกตั้งสามสัดส่วนคะแนนเสียง แบ่งได้เป็นหลายแบบใหญ่ คือ

ก. วิธีการกำหนดคะแนนเสียงไว้ต่างหน้า (Uniform Number)

วิธีการนี้ไม่กำหนดจำนวนผู้แทนที่เขตเลือกตั้งหนึ่งจะพึงมีไว้แน่นอน แต่กำหนดโดยเลือกตั้งจะกำหนดว่าผู้ที่จะเป็นผู้แทนได้นั้น จะต้องได้รับคะแนนเสียงซึ่งเรียกว่า "Uniform Number" (U.N.) จำนวนเท่าใด เมื่อการลงคะแนนเสียงถันสุดลงจะต้องมา U.N. ไปหาจำนวนคะแนนเสียงที่แต่ละพรรครับได้ ได้ผลลัพธ์เท่าใดก็เป็นจำนวนผู้แทนที่แต่ละพรรครับได้รับเลือกตั้ง เพราะฉะนั้นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคนั้น จะมีผู้ได้รับเลือกตั้งกี่คน กี่สูตร แต่จำนวนเสียงที่บัญชีรายชื่อนั้นได้รับมีมากกว่าจำนวนเสียงที่กำหนดไว้ส่วนหน้าเท่าใด

ตัวอย่าง สมมติว่า กฎหมายกำหนดคะแนนเสียงของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้แทน หรือ U.N. เท่ากับ 15,000 และเขตเลือกตั้งหนึ่งมีพรรคร่วมเมืองเข้าแข่งขัน 5 พรรคร คือพรรคร ก. ข. ค. จ. และ จ. โดยพรรคร ก. ได้ 27,000 คะแนน พรรคร ข. ได้ 23,000 คะแนน พรรคร ค. ได้ 15,000 คะแนน พรรคร จ. ได้ 7,600 คะแนน และพรรคร ช. ได้ 7,400 คะแนน เมื่อการเลือกตั้งถันสุดก็เอา U.N. ไปหารคะแนนเสียงที่แต่ละพรรครับได้รับ ซึ่งจะปรากฏผลดังนี้

พรรคร ก.	$27,000 \div 15,000$	ได้ผู้แทน 1 คน มีเศษเหลือ 12,000
พรรคร ข.	$23,000 \div 15,000$	" 1 คน " 8,000
พรรคร ค.	$15,000 \div 15,000$	" 1 คน "
พรรคร จ.	$7,600 \div 15,000$	" 0 " 7,600
พรรคร ช.	$7,400 \div 15,000$	" 0 " 7,400

จากตัวอย่าง ผลปรากฏว่า พรรคร ก. ข. และ ค. ได้ผู้แทนในเขตนี้ พรรคร จ. 1 คน ส่วนพรรคร ช. กับ จ. ไม่ได้ผู้แทนเลยในเขตนี้

อย่างไรก็ตาม วิธีการเลือกตั้งแบบนี้ยอมให้อาภัยคะแนนเสียงเหลือเศษของแต่ละพรรคร ในเขตเลือกตั้งต่าง ๆ ทั่วประเทศรวมกันเพื่อกำหนดจำนวนผู้แทนให้อีก ตั้งนึง แม้พรรคร จ. กับ ช. จะไม่ได้รับเลือกตั้งในเขตนี้ แต่เมื่อคะแนนเสียงเหลือเศษรวมกันทั่วประเทศแล้ว ก็อาจมีผู้แทนได้

การเลือกตั้งแบบกำหนดคะแนนเสียงส่วนหน้า หรือ U.N. นี้จัดว่าเป็นวิธีการที่สมบูรณ์ ที่สุดในระบบสัดส่วนคะแนนเสียง เพราะพรรครับเลือกพรรคน้อย ซึ่งมีคะแนนเสียงกระชากกระจายตามเขตเลือกตั้งต่าง ๆ มีโอกาสได้ศั้นนำส่วนกันทั้งนั้น

๔. วิธีการกำหนดจำนวนผู้แทนไว้ແນ່ນອນ (Electoral Quotient System)

วิธีการนี้จะมีการกำหนดค่าว่าเขตเลือกตั้งหนึ่งมีผู้แทนได้กี่คน ด้วนพารคการเมืองใจจะมีผู้แทนให้รับเลือกตั้งกี่คน ก็จะทำให้การเอาจำนวนคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้งหมดที่ประชาชนมาออกเสียงในเขตนั้น หารด้วยจำนวนผู้แทนที่ได้กำหนดไว้แล้วของเขตเลือกตั้งนั้น ผลลัพธ์ "ได้ออกมาเท่ากับ "Electoral Quotient" หรือ "EQ" แล้วเอา EQ ไปหารคะแนนเสียงที่แต่ละพารคได้รับ ได้จำนวนเท่ากับเป็นจำนวนผู้แทนที่แต่ละพารคได้รับเลือกตั้ง

ตัวอย่าง สมมติว่าเขตเลือกตั้งหนึ่งมีผู้แทนได้ 5 คน และมีพารคการเมืองเข้าแข่งขัน 5 พารค คือ พารค ก ข ค ง และ จ แต่ละพารคต้องบัญชีรายชื่อบุคคลเข้าแข่งขัน 5 คน หลังจากการเลือกตั้งปรากฏว่า มีประชาชนมาออกเสียงลงคะแนน 80,000 คน โดยพารค ก ได้ 27,000 คะแนน พารค ข ได้ 23,000 คะแนน พารค ค ได้ 15,000 คะแนน พารค ง ได้ 7,600 คะแนน และพารค จ ได้ 7,400 คะแนน

การคำนวณที่นั่งให้แก่พารคต่าง ๆ ก็จะต้องมาหาผลหารเลือกตั้ง (EQ) ซึ่งจะได้มาโดยการเอาจำนวนผู้แทนที่ต้องการเลือกตั้งไปหารคะแนนเสียงทั้งหมดที่ประชาชนมาใช้สิทธิเลือกตั้ง คือ

$$EQ = 80,000 \div 5 = 16,000$$

แต่ละพารคจะได้ผู้แทนดังนี้

พารค ก. $27,000 \div 16,000$ ได้ 1 ที่นั่ง โดยมีเศษเหลือ 11,000

พารค ข. $23,000 \div 16,000$ ได้ 1 ที่นั่ง " 7,000

พารค ค. $15,000 \div 16,000$ ได้ - ที่นั่ง " 15,000

พารค ง. $7,600 \div 16,000$ ได้ - ที่นั่ง " 7,600

พารค จ. $7,400 \div 16,000$ ได้ - ที่นั่ง " 7,400

เมื่อคิดคำนวณตามเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่า พารค ก. ได้ผู้แทน 1 คน และ พารค ข. ได้ 1 คน แต่เนื่องจากเขตเลือกตั้งนี้กำหนดให้เลือกผู้แทน 5 คน และวิธีการเลือกตั้งแบบนี้จะต้องแจกจ่ายผู้แทนให้แก่พารคต่าง ๆ ครบจำนวนที่เขตเลือกตั้งนั้น จึงยังมีผู้แทนเหลืออีก 3 คน ซึ่งจะต้องคิดคำนวณให้แก่พารคต่าง ๆ โดยนำจำนวนเสียงเหลือเศษมาตัดคำนวณเพื่อแจกจ่ายที่นั่งให้ครบจำนวนผู้แทนที่เขตเลือกตั้งนี้คงเหลือ

การตัดคะแนนเสียงเหลือเศษ

วิธีการกำหนดคะแนนเสียงไว้ล่วงหน้านั้น จะใช้คะแนนเสียงเหลือเศษในเขตแต่ละเขต

เพือกตั้งทัวประเทคนรวมกันแล้วค้านวณหาที่นั่งในสภาได้อีก แต่วิธีการกำหนดจำนวนผู้แทนให้แน่นอน เมื่อเจ้า EQ ไปหารจำนวนคะแนนเสียงของแต่ละพรรครแล้วมีคะแนนเสียงส่วนเกินหรือเหลือเศษอยู่ และยังได้ผู้แทนไม่ครบจำนวนที่กำหนด จะต้องจัดสรรผู้แทนให้แก่พรรคร่วม ๆ อีก ต่อไปจนกว่าจะครบจำนวน

การตัดคะแนนเสียงเหลือเศษแบ่งได้ 2 วิธี คือ

(1) การใช้คะแนนเสียงเหลือมากที่สุด วิธีนี้ Thomas Hare ชาวอังกฤษเป็นผู้คิดขึ้น¹² เป็นวิธีการง่าย ๆ คือ ตามทัวอย่างในข้อ ๑. เมื่อจัดสรรที่นั่งในขั้นแรกแล้วจะปราบภูมิสทร์ตั้งนี้

พรรคร. ก.	ได้ 1 คน	มีคะแนนเสียงเหลือ 11,000
พรรคร. ข.	ได้ 1 คน	7,000
พรรคร. ค.	ไม่ได้ผู้แทนเลย	15,000
พรรคร. จ.	"	7,600
พรรคร. ช.	"	7,400

ในเบื้องต้นได้ตั้งตัวกล่าวมีผู้แทนได้ ๕ คน ซึ่งบวกกันอยู่ ๓ คน การแจกจ่ายผู้แทนที่เหลือตามวิธีการนี้คือ ถ้าว่าบัญชีรายรื่อพรรคร. ค. มีคะแนนเสียงเหลือมากที่สุดก็จะจัดสรรผู้แทนให้ไปตามลำดับจนครบจำนวนที่กำหนด ซึ่งผลลัพธ์จะออกมาดังนี้

พรรคร. ค.	มีคะแนนเสียงเหลือ 15,000 ให้ผู้แทนคนที่ ๓
พรรคร. ก.	- 11,000 - 4
พรรคร. จ.	- 7,600 - 5

สรุปแล้ว พรรคร. ก. ได้ 2 คน พรรคร. ข. ค. จ. ได้พรรคร. ค. ๑ คน ส่วนพรรคร. ช. ไม่ได้ผู้แทนเลย

(2) การใช้คะแนนเสียงส่วนเฉลี่ยมากที่สุด ตามวิธีการนี้จะมีการทดสอบให้ที่นั่งที่ใช้เหลืออย่างแต่ละพรรคร และคำนวณการหาคะแนนเสียงเฉลี่ย โดยเอาจำนวนที่นั่งในสภา ที่แต่ละพรรครได้ "ไปหารจำนวนคะแนนเสียงทั้งหมดที่แต่ละพรรครได้รับ บัญชีรายรื่อพรรคร. ค. มีส่วนเฉลี่ยมากที่สุดจะได้ที่นั่งที่จะต้องการบรรจุในอันดับต่อไป"

วิธีนี้เป็นวิธีการของชาแกนบัค บิสคอฟ (Hargenbeck Bischoff) ชาวสวิตเซอร์แลนด์¹³ จากทัวอย่างเดิมเราจะเห็นได้ว่าพรรคร. ก. และ ข. ได้ผู้แทนคนที่ ๑ และ ๒ ไปแล้ว ผู้แทน

¹² Ibid. หน้า 304.

¹³ Ibid., หน้า 341.

คุณที่ 3 จะตอกย้ำให้พิรุณได้ต้องดำเนินการดังนี้

พิรุณ ก.	มี 1 คน + 1 หาร 27,000 เฉลี่ยคนละ 13,500 คะแนน
พิรุณ ข.	มี 1 คน + 1 " 23,000 " 11,500 คะแนน
พิรุณ ค.	มี 0 คน + 1 " 15,000 " 15,000 คะแนน
พิรุณ ง.	มี 0 คน + 1 " 7,600 " 7,600 คะแนน
พิรุณ ช.	มี 0 คน + 1 " 7,400 " 7,400 คะแนน

ผลสัพธ์จะปรากฏว่า พิรุณ ค. มีส่วนเฉลี่ยมากที่สุด จะได้คุณที่ 3 ไป ส่วนคุณที่ 4 ที่ดำเนินการจัดสรรแบบเดียวกัน ในการจัดสรรผู้แทนคนที่ 4 นี้ ส่วนเฉลี่ยของ ก. ข. ง. และ จ. ไม่เป็นไปอย่างเดียวกัน ทำให้คนที่ 4 เป็นโภคทรัพย์ของ พิรุณ ค. จะเฉลี่ยเป็น 7,500 คะแนน มากกว่า ก. มีส่วนเฉลี่ยมากที่สุด จะได้คุณที่ 4 ไป สำหรับคนสุดท้ายที่ดำเนินอย่างเดียวกัน ผลจะปรากฏว่า พิรุณ ข. เป็นฝ่ายได้คุณที่ 5 ไป

ค. การเลือกตั้งระบบสัดส่วนคะแนนเสียงแบบ ต้องที่

ต้องที่ (D'Hondt) เป็นข่าวเบลเยี่ยน วิธีการนี้ใช้ความส่วนคะแนนเสียงของต้องที่ เป็นต้นมันกันทั่วไป เพราะง่ายต่อการคำนวณ

วิธีการของต้องที่ มีผลสัพธ์เหมือนกับแบบ Electoral Quotient System (E.Q.) และ การคิดคะแนนเสียงเหลือเศษตามแบบของอาเกนบัค บิสคอฟ แต่ไม่ต้องทำเป็นลำดับกันตอน ต่อ ไม่ต้องไปหา E.Q. แล้วมาสมมติให้คิดผู้แทนเข้าไปพิรุณจะคน เพื่อหาคะแนนเสียง แบบบิสคอฟ ซึ่งถูกมากและใช้เวลาไม่ยาก หากมีการเลือกตั้งผู้แทนหลายคน

วิธีการของต้องที่นี้ จะเอาจำนวนคะแนนเสียงที่แต่ละพิรุณได้รับมาหารด้วย 1, 2, 3, 4, 5 ตามลำดับ (แล้วแต่ว่าจะต้องการผู้แทนจำนวนมากหรือน้อย ถ้ามากก็จะต้องหารด้วย 6, 7, 8 ฯลฯ ต่อไปอีก) และเอาจำนวนสูงที่สุดของผลสัพธ์เท่าจำนวนที่จะมีผู้แทนได้¹⁴

¹⁴ บ.ม.ส., หน้า 344

จากท้าวอย่างสมมติในข้อ ๑. วิธีการของต้องที่จะดำเนินการและปรากฏผลลัพธ์

ดังนี้

พรบคการเมือง	หารทั้ง 1	หารทั้ง 2	หารทั้ง 3	หารทั้ง 4
ก.	<u>27,000</u> ⁽¹⁾	<u>13,500</u> ⁽⁴⁾	9,000	6,750
ข.	<u>23,000</u> ⁽²⁾	<u>11,500</u> ⁽⁵⁾	7,666	5,750
ค.	<u>15,000</u> ⁽³⁾	<u>7,500</u>	5,000	3,750
จ.	7,600	3,800	2,600	1,900
ฉ.	7,400	3,700	2,466	1,850

ถ้าหากเบบเดือกตั้งตั้งก่อตัวมีผู้แทนได้ 5 คน พรบคการเมืองต่าง ๆ จะได้ผู้แทนตามจำนวนสูงสุดตามที่บีบเดือนได้ไว้ คือ พรบค ก. ได้ 2 คน คือ ผู้แทนคนที่ 1 กับที่ 4 พรบค ข. ได้ 2 คน คือผู้แทนคนที่ 2 กับที่ 5 และพรบค ค. ได้ 1 คน คือผู้แทนคนที่ 3 ส่วนพรบค จ. กับ พรบค ฉ. ไม่ได้ผู้แทนแล้ว

จะเห็นว่า วิธีการของต้องที่บีบเดือน “ใช้คะแนนเสียงส่วนหนึ่งมากที่สุด” เหมือนกับบีบเดือน คือ พรบคได้คะแนนเสียงส่วนหนึ่งมากที่สุด ก็มีสิทธิได้ผู้แทน ก่อน ผลลัพธ์ของทั้ง 2 วิธี จึงออกมาเหมือนกัน แต่วิธีการคำนวณแบบต้องที่ง่ายกว่า ก่อตัวโดยสรุป ระบบการเลือกตั้งตามสัดส่วนคะแนนเสียงมีหลายวิธีการ และแต่ละวิธีมีอิทธิพลต่างกัน คือ บางวิธีก่อตัวอยู่ประโภชน์ให้พรบคเลือก บางวิธีก่อตัวอยู่ประโภชน์ให้พรบคใหญ่

(๓) วิธีการที่อ่านภาษาไทยนั้นแก่พรบคเลือก ได้แก่ วิธีการกำหนดคะแนนเสียงต่อหน้า และวิธีการใช้คะแนนเสียงเหตุของมากที่สุด

“วิธีการกำหนดคะแนนเสียงต่อหน้า” วิธีการนี้เป็นวิธีที่สมบูรณ์ที่สุดในระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วน เพราะพรบคเลือกพรบคหนึ่งโดยใช้โหวตมีที่นั่งในสภาพตัวอยู่กันทั้งนั้น ทั้งนี้ เพราะระบบนี้ยอมให้เก็บรวมคะแนนเสียงที่ได้รับไว้จากเบบเดือกตั้งต่าง ๆ เมื่อรวมยอดแล้ว โหวตที่จะมีคะแนนเสียงเท่ากันจำนวนคะแนนเสียงที่กำหนดไว้ต่อหน้า (U.N.) มาก แม้ว่าแต่ละเบบเดือกตั้งพรบคหนึ่งจะไม่มีผู้สมัครให้รับเลือกตั้งเลยก็ตาม แต่เมื่อรวมคะแนนเสียงทั่วประเทศ อาจได้รับเลือกตั้งบ้าง วิธีการนี้หมายความว่าบุคคลที่ต้องการสร้างพรบคการเมือง เหราจะช่วยให้เกิดพรบคการเมืองขึ้น แต่เมื่อเสียงในแบ่งที่จะกระตุ้นให้มีพรบคการเมืองจำนวนมากเกินไป

“วิธีการใช้คะแนนเสียงเหลือมากที่สุด” ยานายประโภชน์ให้แก่พารคเลิกเข่นเดียวกันแต่จำนวนพารคการเมืองจะไม่มีมากอย่างวิธีการกำหนดคะแนนเสียงส่วนหน้า เพราะการจัดพารคที่นั่งในสภาคือต้องถูกภายในเขตเลือกตั้งเท่านั้น วิธีการนี้จะเห็นได้ว่าพารคเลิกได้เปรียบพารคใหญ่ โดยอุจจากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่าพารค ๑ ซึ่งได้คะแนนเสียง 23,000 คะแนน ได้ที่นั่งเพียง ๑ ที่นั่ง ในขณะที่พารค ๒ ได้เพียง 7,600 คะแนน ก็ได้ ๑ ที่นั่งเข่นเดียวกัน วิธีการนี้จะมีผลต่อห้องให้พารคการเมืองมีจำนวนมากเกินไปเข่นเดียวกัน

(๗) วิธีการที่อ่านข้อประโภชน์พารคใหญ่ ให้แก่ “วิธีการใช้คะแนนเสียงส่วนเฉลี่ยมากที่สุด” คือแบบวิธีการของบิสคอฟ และแบบต้องที่ เพราะวิธีนี้จะทำให้พารคการเมืองใหญ่ฯ ได้เปรียบพารคเลิก ก่อนว่าคือ พารคเลิกฯ มีโอกาสจะได้ที่นั่งน้อยกว่าพารคใหญ่ ดังจะเห็นได้จากตารางเบรียบเทียบระหว่างวิธีการใช้คะแนนเสียงเหลือมากที่สุดกับแบบใช้คะแนนเสียงส่วนเฉลี่ยมากที่สุด (ตามตัวอย่างข้างต้น) ดังนี้

พารคการเมือง	คะแนนเสียง	ที่นั่งที่ได้รับตามวิธีการใช้คะแนนเสียงเหลือมากที่สุด	ที่นั่งที่ได้รับตามวิธีการใช้คะแนนเสียงเฉลี่ยมากที่สุด
ก	27,000	2	2
ข	23,000	1	2
ค	15,000	1	1
ง	7,600	1	-
ช	7,400	-	-

กล่าวโดยสรุป ถ้าใช้ระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วน ไม่ว่าจะวิธีการใดมีแนวโน้มที่จะมีระบบหลายพารค ไม่น่าประทศได้ในโลกที่ใช้ระบบนี้แล้วท้าให้เกิดระบบสองพารคหรือรักษาระบบสองพารคไว้ได้ (ในการณ์ที่มีระบบสองพารคอยู่ก่อน) ส่วนจะเลือกใช้วิธีการที่ทำให้พารคใหญ่ได้เปรียบหรือพารคเลิกได้เปรียบ นั้น ดูดแล้วแต่ปรัชญาการเมืองของแต่ละประเทศ คือ ถ้าจะให้สภาคือเป็นภาพถ่ายทอดความคิดเห็นของชนในชาติแท้จริง ก็ต้องเลือกวิธีที่เปิดโอกาสให้พารคเลิกพารคน้อยมีโอกาสได้ที่นั่งแต่ถ้าค่านึงถึงประสิทธิภาพของกงกรอง ก็ต้องให้รัฐบาลมีความมั่นคงก่อต่องเลือกวิธีให้พารคใหญ่ได้เปรียบ เพราะจะทำให้ไม่มีจำนวนพารคมากเกินไป¹⁵

¹⁵ พงษ์เดช, ล้านนา, หน้า 341-346.

๖. ปัจจัยที่ระบบพรรคเด่นพรรครักเดียว

ได้กล่าวแล้วว่าในระบบอนเสริปประจำรัฐปัจจุบัน พรรครักการเมืองไม่อาจมีอยู่พรรครักเดียว เนื่องจากบ่อนี้อ่อนน้อมให้มีการจัดตั้งพรรครักการเมืองได้เสร็จ พรรครักการเมืองซึ่งมีจำนวนหนาแน่น พรรครักซึ่งจะมีระบบสองพรรครักหรือหลายพรรครัก แล้วแต่ปัจจัยต่างๆ ดังได้กล่าวมาแล้ว แต่สาเหตุ ที่ทำให้เกิดมีพรรครักการเมืองหนึ่งมีอิทธิพลมากกว่าพรรครักอื่น จนสามารถกุมเรียงหัวงำในสภาค และเป็นรัฐบาลติดต่อกันเรื่อยมาเป็นระบบพรรครักเดียว นั้น เป็นเพราะมีปัจจัยพิเศษ เกิดขึ้น ดังนี้

๖.๑ ความนิยมนิยมตัวบุคคลผู้นำพรรครัก

ในการศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์ การเกิดขึ้นของระบบพรรครักเดียวมักจะเป็นผล มาจากการต่อสู้เรียกร้องเอกสารจากประเทศจักรวรรดินิยมได้สำเร็จ ผลสำเร็จเช่นนี้ ทำให้ ผู้นำของชนวนการญี่ปุ่นได้รับความนิยมชมชอบจากมหาชน เช่น อินเต็ย ความนิยมมหาชน คานธี และเนรุทต์ ผู้นำของพรรครักของเกรต ซึ่งประสบความจากชนวนการญี่ปุ่น เนื่องจาก ทำให้ พรรครักของเกรตได้ชัยชนะในการเลือกตั้งติดต่อกันมาตั้งแต่ได้ออกราช แม้คานธี และเนรุทต์ จะถูกจับตัวไป นางอินเต็ย คานธี ซึ่งเป็นอุกฤษดาให้คานธี และอุกฤษดาเนรุทต์ ก็ได้รับความนิยม แทนที่¹⁶ การมีมาเลเซียที่เป็นตัวอย่างที่ดี การที่พรรครักพันธมิตร (Alliance Party) ทุมอภิਆ พลังได้ตลอดมาเนื่องจากพรรคนี้ได้รวมเหล่าผู้นำของกลุ่มเรือขาวต่างๆ ต่อ มาเรื่อง จิน และ อินเต็ยเข้าด้วยกัน¹⁷ นอกจากนี้ ผู้นำสำคัญของพรรครัก เช่น เทงกู อับดุล ราห์มาน และราร์ค ก็เป็นบุคคลสำคัญในชนวนการการญี่ปุ่นมาก่อน ทำให้ตั้งคุณความสนใจจากมหาชนใน ประเทศ

๖.๒ ลักษณะความคิดและแนวทางนโยบายเป็นลักษณะเดียวกันของชาติ

นอกจากความสำเร็จของพรรครักที่ต่อสู้เรียกร้องเอกสาร จนทำให้พรรครักเป็นเพลิงเผื่อน้ำใจ แก่ประชาชนแล้ว การที่พรรครักกลายเป็นพรรครักอิทธิพล ซึ่งเป็นเพาะแนวทางนโยบายของพรรครัก ทดสอบต้องกับคนต่างในที่ต่างๆ การที่พรรครักของเกรตมีอิทธิพลอยู่ได้นาน เพราะพรรครักพยายาม

¹⁶ บีชา หยีไก่เต็ก, "บทนำ" ใน ผลกระทบเมืองท่าต่อประเทศไทย กรณี ห้องกรรมชาติ รวมรวม, ลักษณะ, หน้า ๘.

¹⁷ พรรครักพันธมิตร ประกอบด้วย ๓ กลุ่มสำคัญ ดัง

1. กลุ่มชาวมลายู (United Malaya National Organization = UMNO)
2. กลุ่มชาวจีน (Malayan Chinese Association = MCA)
3. กลุ่มชาวอินเดีย (Malayan Indian Congress = MIC)

ท้าคนเป็นพารคของชนห์ชาติ เป็นศูนย์กลางประโภชน์ของคนทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นนายจ้าง หรือกรรมกร พ่อค้า ชาวนา หรือคนวาระสูง-ต่ำ โดยการคนโภบายให้อยู่ในแนวกลาง (Centrism) และครอบคลุมถึงเรื่องต่าง ๆ ที่อยู่ในความสนใจของชาวอินเดียทุกกลุ่ม ทุกภูมิภาค ทุกอาชีพ ทุกวัฒนา ซึ่งมีศักดิ์สิทธิ์ ที่สำคัญที่สุดคือการเมือง ที่เป็น พารคคอมมูนิสต์ หรือพารคสังคม นิยม ซึ่งประกาศตนเป็นศูนย์กลางประโภชน์ของคนทุกกลุ่มกรรมกร ในรัฐที่มีอุดสาหกรรมมาก หรือพารคสวัตต์นาราทีมีลักษณะเป็นศูนย์กลางประโภชน์ของพวากชนที่ติดในรัฐทางใต้ เป็นต้น

ส่วนพารคพันธุ์มีศักดิ์สิทธิ์ของมาเลเซียที่มีนโยบายอนรับสภาพทางสังคม ในเรื่องความแตกต่างของเชื้อชาติ และความต้องการของกลุ่มเชื้อชาติต่าง ๆ ที่อยู่ในประเทศไทยหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือการวางแผนนโยบายตามความเป็นจริง (Substantive Policies) จึงทำให้พารคได้รับความสนับสนุนจากประชาชานเกือบทุกกลุ่มหรือประชาชานส่วนใหญ่

กล่าวโดยสรุป การเกิดขึ้นของระบบพารคเด่นพารคเดียวเป็นการเกิด เพราะมี “โอกาส” หรือ “พากภารณ์” อีกน้อย ตลอดจนค่ามิตรภาพของประชาชานที่มีต่อพารคการเมืองใดพารค การเมืองหนึ่งโดยແນ່ນພື້ນ

7. สรุป

การที่ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งมีพารคการเมืองจำนวนมากน้อย มีปัจจัยหลายอย่าง เกื้อวัง ซึ่งบางอย่างที่เป็นปัจจัยเฉพาะ และบางอย่างที่เป็นปัจจัยร่วม ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ คือน้ำหนักจะส่วนบุคคลและเกื้อวังของสัมพันธ์กัน การมีพารคการเมืองมากน้อยยังมีได้รับอثر กับปัจจัยอย่างโดยย่างหนึ่ง แต่อาจประกอบกันหลักอยู่ด้วยกัน หรืออาจเป็นเพียงโอกาสอีกน้อย อีกด้วย

ดังนั้น การจะสร้างระบบพารคแบบใดแบบหนึ่งขึ้นในประเทศไทย จึงเป็นเรื่องยาก เว้นแต่ระบบพารคเดียว เพราะเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย ซึ่งกรณีนี้ ความมั่นคงของพารคจะมีขึ้นได้ยังขึ้นอยู่กับอำนาจของรัฐบาลและการยอมรับของประชาชาน ปัจจัยบางอย่าง เช่น ปัจจัยทางเทคโนโลยี หรือระบบการเลือกตั้ง อาจมีอิทธิพลไม่น้อยให้เกิดระบบพารคทางไป ได้ คือ ถ้าใช้ระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนคะแนนเสียง ระบบหลักพารคก็โอกาสเป็นไป ได้มาก แต่การสร้างระบบสองพารคกับระบบพารคเด่นพารคเดียวเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลา เพราะ จะต้องมีปัจจัยหลัก ๆ อย่างประกอบกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ปัจจัยเฉพาะของแต่ละประเทศ” มีอิทธิพลอยู่มาก

ตัวอย่างค่าถ่านบทที่ 11

อัตนัย

- ปัจจัยเฉพาะของแต่ละประเทศที่มีอิทธิพลต่อจำนวนพารค มีอะไรบ้าง? และแต่ละอย่างมีอิทธิพลต่อเพริมให้จำนวนพารคมากหรือน้อยอย่างไร?
- ระบบการเดือกตั้งแบบเดียงข้าวมากครอบเดียว มีอิทธิพลในมันน้ำให้พารคการเมืองมีจำนวนเพิ่มขึ้นหรือลดลง? อธิบายกลไกของระบบการเดือกตั้งพร้อมกับยกตัวอย่างประกอนให้เห็นชัดเจน

ปานัย

- ปัจจัยที่ส่งเพริมให้อังกฤษมีระบบสองพารค ได้แก่อะไร
 - (1) การมีวัฒนาการอันยาวนานของพารคการเมือง
 - (2) การใช้ระบบการเดือกตั้งแบบเดียงข้าวมากครอบเดียว
 - (3) การมีการปกครองระบอบรัฐสภา
 - (4) การมีรัฐสภาประกอบด้วย 2 สภา
 - (5) มีกษัตริย์เป็นศูนย์รวมของคนในชาติ
- ระบบการเดือกตั้งที่ให้ความสำคัญแก่พารคการเมืองมากกว่าทั่วบุคคล คือระบบใด
 - (1) เดียงข้าวมากครอบเดียว
 - (2) เดียงข้าวมากสองรอบ
 - (3) ระบบสืดส่วนคะแนนเดียง
 - (4) ข้อ (1) กับ (2)
 - (5) ข้อ (2) กับ (3)
- ปัจจัยที่ก่อให้เกิดระบบพารคเด่นพารคเดียว คืออะไร
 - (1) ใช้ระบบเดือกตั้งแบบเดียงข้าวมากสองรอบ
 - (2) บุคคลิกภาพของผู้นำพารค
 - (3) สภาพภูมิศาสตร์
 - (4) จำนวนประชากร
 - (5) ลูกทุกข์ช้อ

เฉลยค่าตอบปานัย

ข้อ 1. (2) ข้อ 2. (3) ข้อ 3. (2)